

РОЗДІЛ 8. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ ПОЛІТИКИ ОН-ЛАЙН ДОСТУПУ ДО ЦИФРОВОЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НА ВЕБ-САЙТАХ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ ТА ОБЛАСНИХ КРАСЗНАВЧИХ МУЗЕЇВ

Дослідження стану збереження та забезпечення он-лайн доступу до цифрової історико-культурної спадщини в системі Державних архівів областей України та краєзнавчих музеїв на основі порівняльного аналізу із зарубіжним досвідом дозволили сформулювати рекомендації. Зокрема, для створення регуляторного середовища керування цифровою історико-культурною спадщиною на веб-сайтах архівних установ та краєзнавчих музеїв установам потрібно визначити засади політики/місії, які визначатимуть норми практичної діяльності з цифровими документами для задоволення інформаційних потреб суспільства. Зокрема, при розробленні політики/місії потрібно врахувати такі позиції:

- 1) сформулювати цілі політики, вказавши відповідальних за її впровадження;
- 2) визначити критерії відбору документів, які підлягають оцифруванню, публікації на веб-сайті та їх збереження;
- 3) сформулювати політику опублікування документів, зорієнтованих на різні групи населення;
- 4) сформулювати правила/норми публікації оцифрованих документів на веб-сайті, вказати правила розміщення та роботи з ними у соціальних мережах;
- 5) зазначити обсяг оцифрованих документів, цифрового/електронного архіву;
- 6) розробити інструменти забезпечення доступу до цифрового контенту для осіб з особливими потребами/вразливих верств населення;
- 7) сформулювати правила мовної політики в контексті долучення національних надбань України до світової культурної спадщини;
- 8) визначити персональну відповідальність за публікацію документів на веб-сайті та сфери її поширення: за

забезпечення автентичності, достовірності і цілісності зафіксованої інформації;

9) зазначити правила збереження авторських прав та вказати норми відповідальності за їх порушення;

10) вказати правила роботи з цифровими документами в он-лайн режимі та читальній залі;

11) роз'яснити порядок авторизації на веб-сайті для роботи з документами та науково-довідковим апаратом;

12) визначити обмеження щодо зберігання документів на веб-сайтах.

Для формування політики є надзвичайно важливою етична складова, яка, зокрема, передбачає інституалізацію етичних норм у галузі збереження і забезпечення он-лайн доступу до цифрової історико-культурної спадщини. Йдеться про створення етичної інфраструктури – системи чинників функціонування і дієвості етики у галузі:

1) на основі міжнародних ціннісно-нормативних документів ЮНЕСКО «Пам'ять світу: Загальні рекомендації щодо збереження документальної спадщини» (1992), «Рекомендації щодо збереження цифрової спадщини» (2003), «Міжнародного етичного кодексу архівіста» (Пекін, 1996) та українських документів ДСТУ 4423-1/2:2005 «Керування документаційними процесами» установи пам'яті мають розробити та запровадити етичний кодекс з метою інституалізації зобов'язань, що їх прописано в міжнародних і вітчизняних документах.

В етичному кодексі мають бути:

– прописані етичні принципи оцифрування документальної історико-культурної спадщини, її збереження і доступу;

– визначені план і стратегії оцифрування документальної культурної спадщини у несприятливих обставинах з усвідомленням того, що очікування слухних політичних чи фінансових умов призведе до її втрати;

– роз'яснено правові аспекти процедур оцифрування, збереження у довготривалій перспективі та забезпечення доступу до цифрової документальної історико-культурної спадщини;

– встановлені засади співробітництва з іншими галузевими і суміжними інституціями пам'яті та зацікавленою громадськістю;

– визначена чесна, передбачувана, прозора поведінка у галузі оцифрування, збереження і доступу до цифрової історико-культурної спадщини;

2) на основі міжнародного стандарту ISO 26 000 «Керівництво соціальної відповідальності» установи пам'яті мають запровадити підготовку соціальних (нефінансових) звітів, які відбивають соціально відповідальну діяльність установи;

3) на основі міжнародного досвіду і відповідно до потреб розробки, запровадження, моніторингу етичних документів (етичного кодексу, нефінансових звітів) створити прозорі етичні підрозділи (комісії з етики, посадовців з етики) з виборними посадами, які візьмуть на себе залагодження етичних конфліктів в установі між співробітниками і конфліктів з відвідувачами/клієнтами, а також інформування громадськості про соціально відповідальну діяльність установ тощо.